

Posudek na diplomovou práci

MgA. Aleny Ortenové

**Vztah matky a dcery ve dvou generacích socialistického Československa.
Transmise a transformace.**

Téma této práce je v českém kontextu zatím prakticky neprobádané, a přitom jak vztahy mezi ženami, tak vztahy mezi muži představují důležitý rozměr genderového řádu. Diplomandka pak dokonce vychází z poměrně silné teze, opřené o sekundární literaturu, že speciálně vztah mezi matkou a dcerou představuje „privilegovaný kanál genderové interpelace“. Hlavní odborný diskurz práce je historicko-sociologický, i když je v relevantních bodech vhodně doplněn o psychologické, a to zejména feministické, teorie. Lokální historický kontext se jako velmi významný ukázal i v empirické části. Tu představuje kvalitativní výzkum založený na polostrukturovaných rozhovorech s pěti matkami dcer z Prahy jedné věkové kohorty.

Teoretickým východiskům věnovala diplomandka nadstandardní pozornost, načetla k tématu impozantní množství sekundární literatury. Teorie reprodukuje s porozuměním a prezentuje v základních obrysech relevantní diskuse. Teoretická část je poměrně dobře strukturovaná, i když stále přetrvává poněkud neuspořádané sepsání tolika východisek, kterým by na konci teoretické části prospěla koncizní logicky strukturovaná syntéza. Zvýšila by funkční vazbu teoretických východisek k empirické části a bylo by jasnější, které koncepty jsou pro diplomandku ty nejvíce nosné. V interpretačních pasážích jsou teoretické koncepty využívány, což je potěšitelné, ale zdaleka ne všechny, což je určitá daň za velkou šíři tematizovaných motivů.

Analytická část je opět založena velmi svědomitě, pečlivě jsou ošetřeny metodologické otázky, etika výzkumu apod., diplomandka se opět bohatě opírá o příslušnou literaturu. Dobře je obhájen poměrně malý vzorek a reflektována skutečnost, že respondentky jsou diplomandčiny přítelkyně. Jako vedoucí práce dosvědčují dlouhodobou a trpělivou práci s materiálem a zejména schopnost reagovat v procesu analýzy na zjištění, která materiál přinášel. Přestože k výzkumným otázkám od začátku patřilo, jak respondentky prožívají a interpretují nejen svou roli matky dcery, ale také, jak vnímají roli svých matek v jejich výchově, z výpovědí vyvstala zkušenost a hodnocení výkonu mateřství matkami respondentek pro pojetí vlastního výkonu mateřství jako významnější, než jsme předpokládaly. Důležité přitom je, že zde máme nepochybně co činit také s vlivem konkrétní historické situace, který do pojetí mateřství u obou generací silně intervenoval. Velmi se zde zúročilo, že diplomandka věnovala v teoretické části náležitou pozornost sociologickým konceptům, který tato historická specifika reflektuje. Přestože je výzkumný vzorek nevelký, výsledky analýzy naznačují potenciálně velmi dynamické téma generační transmise a transformace po linii výkonu mateřství a hledání ženských identit. Ne že by analýze nebylo co vytknout: v řadě případů materiál skýtal při ještě pozornějším čtení další možnosti analýzy a nabízel další otázky, které nebyly vždy „zvednutý“. I na získaných kategoriích bylo možné dále pracovat jak formulačně, tak z hlediska jejich vzájemných vazeb, některé závěry nejsou dostatečně dotážené, bylo možné si s látkou ještě mnohem víc „pohrát“. Ale i tak analýza přinesla množství velmi zajímavých, nebanálních poznatků, představujících významné doplnění tezí o psychosociálních dopadech socialistické genderové politiky a společenské situace vůbec na ženské strategie a sebechápání. Doporučuji, aby se diplomandka u obhajoby zaměřila zejména

na představení a výklad těchto závěrů. Jazyk práce je kultivovaný, po formální stránce neshledávám žádné problémy.

Shrnutí: tato diplomová práce svědčí o mimořádně odpovědném přístupu ve všech jejích částech, a proto ji navzdory výše uvedeným výhradám doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou „výborně“.

V Roztokách 23.3.2010

PhDr. Hana Havelková, PhD.
Vedoucí diplomové práce